

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5044/23
29.5.2024.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Маје Чогурић и Миленије Петричевић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник Милош Батина, адвокат из Београда, Др Ивана Рибара 62 и ГГ из ..., чији је пуномоћник Бојан Крстић, адвокат из Београда, Трговачка 85, против туженог Града Београда, кога заступа Градско правобранилаштво града Београда, ради исплате, одлучујући о жалби туженог, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 2526/21 од 23.5.2023. године, у седници већа одржаној дана 29.5.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 2526/21 од 23.5.2023. године, у ставовима првом и другом изреке.

УКИДАЈУ СЕ решења о трошковима поступка садржана у ставу четвртном и петом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 2526/21 од 23.5.2023. године и у том делу предмет **ВРАЋА** истом суду, на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 2526/21 од 23.5.2023. године, ставом првим изреке дозвољено је преиначење тужбе повећањем тужбеног захтева према поднеску од 22.9.2022. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени Град Београд, да на име накнаде за одузето – фактички експроприсано земљиште, катастарску парцелу ... КО ..., уписану у лист непокретности ... КО ..., у површини од 2.091 м², исплати укупан износ од 44.740.843,26 динара, са каматом, и то тужиоцима АА, ББ и ВВ из ... износ од по 7.456.805,71 динара и тужиоцу ГГ из ... износ од 22.370.417,13 динара, све са законском затезном каматом почев од 23.5.2023. године, као дана пресуђења па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом извршења. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца ГГ из ..., у делу којим је тражио да се тужени Град Београд обавезе да му на име фактички експроприсаног земљишта, катастарске парцеле ... КО ..., исплати преко досуђеног износа ставом другим изреке од

22.370.417,13 динара износ од још 370.417,13 динара, са траженом каматом до траженог износа од 22.740.834,26 динара. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцима АА, ББ и ВВ, накнади трошкове парничног поступка у износу од 457.399,76 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом извршења. Ставом петим изреке обавезан је тужени да тужиоцу ГГ накнади трошкове парничног поступка у износу од 414.815,76 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом извршења.

Против наведене пресуде, тужени је благовремено изјавио жалбу, побијајући је из свих законских разлога, прописаних чланом 373. став 1. Закона о парничном поступку, у ставовима првом, другом, четвртим и петом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/13-одлука Уставног суда, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка предвиђене чланом 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се ожалбена одлука морала укинути.

Супротно наводима жалбе, првостепена пресуда у делу одлуке о главном захтеву и преиначењу тужбе, не садржи битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, пошто нема недостатака због којих се не би могла испитати. Изрека пресуде у наведеном делу је разумљива, не противречи ни сама себи, ни разлозима који су наведени у погледу свих битних чињеница, на јасан и непротивречан начин, а недвосмислено произлази из изведених доказа и целокупног стања у списима.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци АА, ББ и ВВ су сувласници катастарске парцеле ..., површине 2.091 м², уписане у лист непокретности ... КО ... – као пољопривредно земљиште – њива II класе са уделима од по 1/6 идеалних делова, а тужилац ГГ са уделом од 3/6 идеалних делова. Планом детаљне регулације за комплекс аеродрома “Никола Тесла” Београд, ГО Сурчин, Нови Београд и Земун, објављеном у “Службеном листу града Београда” бр.36/20, катастарска парцела ... се налази у потпуности у регулацији планиране јавне саобраћајнице. Обављеним вештачењем од стране судског вештака Милана Туцовића за област геодезије утврђено је да је дошло до фактичког заузећа предметне парцеле, тако што се на њој налази улица ... коју сви користе и да се цела површина катастарске парцеле ... од 2.091 м², налази у ул. ..., односно у саставу јавне саобраћајнице и да је дошло до промене намене предметне парцеле, која је у катастру непокретности уписана као пољопривредно земљиште, а фактички на терену је сада у саставу улице ..., односно у саставу јавне саобраћајне површине. Према процени ПУ Нови Београд од 9.3.2022. године тржишна вредност наведене катастарске парцеле као грађевинског земљишта износи 21.396,86 динара по метру квадратном, а према процени исте Пореске управе од 17.11.2022. године процена тржишне вредности предметне парцеле као пољопривредног земљишта износи 6.969,02 по метру квадратном.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања да парцела ... представља улицу

..., јавну саобраћајницу и да су тужени лишени своје имовине без исплате правичне накнаде, будући да поступак за утврђивање правичне накнаде за фактичко одузимање парцеле није вођен, првостепени суд је прихватајући процену Пореске управе Нови Београд, о висини тржишне вредности непокретности као градског грађевинског земљишта, у висини од 21.396,86 динара по метру квадратном, обавезао туженог да тужиоцима исплати накнаду у укупној висини од 44.740.834,26 динара и то тужиоцима АА, ББ и ВВ, сувласницима са уделима од по 1/6 по 7.456.805,71 динара и тужиоцу ГГ сувласнику са 3/6 идеалних делова наведене парцеле 22.370.417,13 динара, применом одредбе члана 41. Закона о експропријацији. У преосталом делу, ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца ГГ преко досуђеног износа ставом другим изреке, за износ од још 370.417,13 динара, са припадајућом каматом, као превисоко постављен. Приговор застарелости потраживања је оцењен неоснованим имајући у виду да тужиоци не траже накнаду штете већ накнаду за фактички одузето земљиште за које им није исплаћена накнада због чега налази да није ни почео да тече рок од ког се рачуна застарелост права на исплату утужене накнаде у смислу члана 361. Закона о облигационим односима.

Одлучујући о преиначењу тужбе повећањем тужбеног захтева из поднеска тужилаца од 22.9.2022. године, првостепени суд је применом одредби члана 199. став 2. ЗПП дозволио преиначење сматрајући да је то целисходно за решење односа међу странкама и да поступак по преиначеној тужби неће знатно продужити трајање парнице.

Наведено чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано, правилном оценом изведених доказа у смислу члана 8. ЗПП. Наводима жалбе туженог не указује се на нове чињенице, нити предлажу нови докази у смислу члана 372. ЗПП, па правилност утврђеног чињеничног стања није доведена у сумњу.

Полазећи од овако правилно утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилном применом материјалног права обавезао туженог да тужиоцима исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта сразмерно њиховим сувласничким уделима. Неосновани су наводи жалбе туженог којима се пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије између осталог је прописано да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да јој је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Стога, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС" бр. 72/09 са каснијим изменама и допунама), прописано је да је површина јавне намене простора одређена планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др). Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 88/13, 105/14) прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини сматрају оне ствари које су због своје

природе намењене коришћењу свих и које су, као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази итд), а ставом 7. да су добра у општој употреби у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини Аутономне покрајине на чијој територији се налазе, као изузев некатегорисаних, путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина које су у својини јединица локалне самоуправе на чијој територији се налазе.

У конкретном случају предметно земљиште катастарска парцела ..., уписана у лист непокретности ... КО ... чији су тужиоци сувласници, је планским актом предвиђена за јавну површину – улицу, саобраћајницу коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која носи назив ... У ситуацији када земљиште планским актом јединица локалне самоуправе буде одређено за улицу, то земљиште од тог тренутка по сили закона постаје средство у јавној својини. Следом изнетог јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине изузме из поседа ранијег корисника и да му за то исплати одговарајућу накнаду.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља у смислу члана 2. тачка 12. Закона о јавним путевима, на тај начин је извршена тзв. фактичка експропријација, која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је супротно жалбеним наводима правилан закључак првостепеног суда да када је земљиште приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постаје јавна својина, а тужиоци као сувласници тог земљишта не могу трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде, како то правилно закључује првостепени суд. Наиме, на описани начин тужиоцима је повређено право на имовину и стога имају право на накнаду за фактички одузету имовину у висини новчане накнаде одмерене према тржишној вредности непокретности у смислу члана 42. Закона о експропријацији.

Имајући изложено у виду, нису основани жалбени наводи туженог о погрешној примени материјалног права, засновани на ставу да није обвезник накнаде јер ни једном својом радњом није депоседирао тужиоце. Тужени је титулар права јавне својине на спорном земљишту које је фактички (без правноснажног решења о експропријацији, односно изузимања из поседа тужилаца) претворено у добро у општој употреби - улицу, а исто је за такву намену предвиђено и одговарајућим планским актом. Како је утврђено да се предметна катастарска парцеле користи као улица, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Неосновани су и наводи жалбе којима се указује да је неприхватљиво становиште првостепеног суда да се тужиоцима за парцелу која је уписана у лист непокретности као пољопривредно земљиште исплаћује накнада према тржишној вредности градског грађевинског земљишта. Наиме, применом члана 42. Закона о експропријацији (“Службени гласник РС” бр. 53/95, “Службени гласник СРЈ” бр. 16/01,

“Службени гласник РС” бр. 21/01...106/16), накнада за експроприсано пољопривредно и грађевинско земљиште одређује се у новцу према тржишној вредности таквог земљишта. Притом, према одредби члана 41. став 2. истог закона висина накнаде у новцу за експроприсане непокретности одређује се по тржишној цени, према околностима у моменту закључења споразума о висини накнаде, а ако споразум није постигнут према околностима у моменту доношења првостепене одлуке о накнади. Следом изнетог правилно је првостепени суд одлуку о висини накнаде засновао на процени Пореске управе Нови Београд о тржишној вредности градског грађевинског земљишта које у време одлучивања о накнади представља јавну површину саобраћајницу, а не пољопривредно земљиште како је то уписано у листу непокретности. Суротно жалбеном указивању, подношење захтева ради исплате накнаде за фактички експроприсану непокретност није везано ни за какав рок, да би могла да тече застарелост по члану 361. Закона о облигационим односима.

Како се ни осталим наводима жалбе туженог законитост и правилност побијане пресуде у ставовима првом и другом изреке не доводи у сумњу, одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде применом члана 390. и 401. тачка 2. ЗПП.

Приликом одлучивања о законитости и правилности првостепене пресуде у наведеном делу, другостепени суд је ценио и остале наводе жалбе туженог, али их није посебно образлагао сагласно одредби члана 396. став 1. ЗПП, с обзиром да не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари.

Међутим, основано се жалбом туженог указује да одлуке о трошковима поступка садржане у ставовима четвртог и петом изреке побијане пресуде зхваћене битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, јер не садрже јасне разлоге. И по оцени Апелационог суда у Београду нејасан је обрачун висине трошкова који припадају тужиоцима АА, ББ и ВВ које је заступао један пуномоћник и тужиоцу ГГ кога је заступао други пуномоћник. Нејасни су и разлози побијаних одлука о трошковима у делу који се односе на обрачун суских такси на одлуку, када се има у виду да је суд ставом трећим изреке висину судске таксе на пресуду одмерио у износу од 86.084,00 динара, док је ставом четвртим тужиоцу ГГ судску таксу на тужбу одмерио у висини од 97.500,00 динара. У конкретном случају суд је о захтеву тужиоца донео једну одлуку и није било места одмеравању таксе на пресуду у износима од 86.084,00 динара тужиоцима АА, ББ и тужиоцу ВВ у висини од 97.500,00 динара тужиоцу четвртог реда и обавезивању туженог да им трошкове поступка у наведеној висини накнади.

Из наведених разлога, побијане одлуке о трошковима парничног поступка садржане у ставовима четвртог и петом изреке су применом одредбе члана 401. тачка 3. ЗПП морале бити укинуте.

У поновном поступку првостепени суд ће одлучити о трошковима парничног поступка и за своју одлуку ће дати јасне и на закону засноване разлоге имајући у виду исход спора, његову вредност и опредељени захтев тужилаца правилном применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе.

**Председник већа-судија
Снежана Живковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић